

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ІК-КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. В статті досліджуються шляхи розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів на основі вивчення наукових досліджень зарубіжних вчених, спеціальної літератури, сайтів дошкільних навчальних закладів. Вивчений досвід свідчить про актуальність проблеми розвитку ІК-компетентності педагогів дошкільної освіти для різних держав. На прикладі Норвегії, Швеції, Словаччини і Росії. описано ефективні форми розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вихователів

Ключові слова: інформаційно-комунікаційна компетентність, дошкільна освіта, вихователь дошкільного закладу, інформаційно-комунікаційні технології, зарубіжний досвід.

Вступ. Сучасний дошкільник, за визначенням М. Пренскі (Marc Prensky), є «цифровим аборигеном» (digital native). Він народився і росте у світі, наповненому інформаційно-комунікаційними технологіями. Цей факт висуває якісно нові вимоги до дошкільної освіти, яка на сьогодні визнана самостійною системою і обов'язковою складовою освіти в Україні. За Державним стандартом дошкільної освіти (2012) «дошкільна освіта як перша самоцінна ланка має гнучко реагувати на сучасні соціокультурні запити, збагачувати знання дитини необхідною якісною інформацією, допомагати їй реалізувати свій природний потенціал, орієнтуватися на загальнолюдські й національні цінності». В умовах інформатизації суспільства вихователь повинен стати для дошкільника провідником серед інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), сформувавати основи його інформаційної культури, що висуває якісно нові вимоги до професійної компетентності вихователя дошкільного навчального закладу взагалі і інформаційно-комунікаційною компетентності зокрема. Інформаційно-комунікаційна компетентність (ІК-компетентність) вихователя дошкільного навчального закладу (ДНЗ) нами розуміється як здатність доцільно і ефективно використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для вирішення професійних задач з врахуванням особливостей розвитку дітей дошкільного віку і професійного вдосконалення [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку ІК-компетентності вихователів ДНЗ набувають актуальності у дослідженнях світового наукового співтовариства. Вони є актуальними не тільки для країн, що розвиваються, але й для країн, з високим рівнем розвитку ІКТ та їх використанням в системі освіти. Певні аспекти даного питання розглянуто у

роботах Н. Болган (Nina Bølgan), К. Вігстол (Kari Wigstøl), Х. Готваслі (Kjell Åge Gotvassli), М. Ярніс (Margrethe Jernes), Т. Лафтона (Tove Lafton), Б. Хардесена (Barbro Hardersen) (Норвегія), П. Хенуола (Patrik Hernwall) (Швеція), І. Калаша (Ivan Kalas), М. Моравчика (Milan Moravcik), Я. Пекарової (Janka Pekarova) (Словаччина), В. Сехналової (Vladimíra Sehnalova) (Чехія), М. Радетич-Пайч (Mirjana Radetić-Paić), М. Ружич-Ба (Maja Ružić-Ba) (Хорватія), Н. С. Старжинської (Білорусь) та ін.

Визначення мети та завдань дослідження. В умовах інтеграційних процесів України в міжнародний освітній простір вивчення здобутків світової науки рівні сприятиме розробці та впровадженню ефективних підходів до розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи зарубіжний досвід розвитку ІК-компетентності вихователів ДНЗ слід врахувати:

- за дослідженнями Овчарук О.В., Малицької І.Д. у зарубіжних системах освіти в межах поняття ІК-компетентності лежать такі, як: цифрова грамотність (digital literacy), технологічна грамотність (technology literacy), інформаційна та технологічна грамотність (information and technology literacy), ІКТ-компетентність – інформаційно-комунікаційно-технологічна компетентність, ІКТ-навички — інформаційно-комунікаційно-технологічні навички (ICT skills) та ін. [2, с. 5; 3, с. 22-23];

- в різних країнах поняття дошкільної освіти може стосуватися дітей різних вікових категорій, [4, с. 13];

- зарубіжні системи освіти мають різні назви як суб'єктів навчально-виховного процесу в дошкільній освіті, так і закладів, в яких здійснюється дошкільна освіта.

В нашому дослідженні під суб'єктами дошкільної освіти ми розуміємо дітей від 3 до 6 (7) років і педагогів, які працюють з даною категорією дітей. За основу дослідження взято «Міжнародну стандартну класифікація освіти (МСКО 2011)», застосування якої забезпечує класифікацію і порівняння на міжнародному рівні статистичних даних. Віковій категорії від 3 до 6 (7) років відповідає рівень МСКО 0, категорії 02, 03.

Норвегія. Відправною точкою інтеграції ІКТ в дошкільну освіту вважають проведену Радою Міністрів Північних країн конференцію у 1998 році. За підсумками конференції, в якій приймали участь представники педагогічної дошкільної освіти і дошкільних закладів з Данії, Ісландії, Норвегії, Фінляндії, Швеції були зроблені перші кроки, необхідні для інтеграції ІКТ в дошкільну освіту у двох напрямках: педагогічна дошкільна освіта і дошкільна освіта [5, с. 156]. З 1999 року в Норвегії відбувається реформування дошкільної освіти у напрямку інформатизації. Звіт національного стану (Nordisk Ministerråd, 1999) виявив відсутність ІКТ в дошкільній педагогічній освіті. В рамках проекту Nordplus започаткували додаткову освіту для вихователів дошкільних закладів.

В результаті участі Норвегії у європейському проекті "MediaGuide"(2001-2002 рр.) було зроблено висновок: необхідні кошти на апаратне і програмове

забезпечення, проведення навчання і зацікавленість місцевих органів влади у вирішенні даної проблеми.

В рамках національного проекту «Неперервна освіта в секторі дошкільного виховання – огляд попиту і пропозицій» («Etter - og videreutdanning i barnehagesektoren - kartlegging av tilbud og etterspørsel») на замовлення Міністерства освіти Н. Болган, К. Вігстол, М. Ярніс у 2006 році у підзвіті «Delrapport 5 – Perspektiver på kompetanse og kompetanseutvikling i og utenfor barnehagesektoren» висвітили актуальне питання розвитку ІК-компетентності вихователів дошкільних закладів. Як вирішення проблеми, автори представили он-лайн курс. Тривалість курсу – три місяці. Курс розділений на три теми, які, в свою чергу поділені на чотири заняття. Теми курсів:

- «Он-лайн студент»;
- «Цифрові зображення»;
- «Навчальні програми і комп'ютерні ігри».

В ході першої теми учасники опановують інструменти сайту, дають оцінку зручності використання. Друга тема передбачає співпрацю дорослого і дітей у використанні цифрової камери і програмного забезпечення для обробки зображень. Третя тема спрямована на надання знань про освітні програми і комп'ютерні ігри в цілому, так і про орієнтовані на дітей дошкільного віку.

Курс містить як теорію, так і практичні завдання. Крім того, кожен учасник може запропонувати до 5 тем до консультацій. Важливою частиною курсу є дискусійне обговорення на форумі. Навчання відбувається на норвезькій платформі для навчання Classfrontier. Як відзначили автори, результативність курсу залежить від зацікавленості учасників і їх власних зусиль.

Н. Болган, К. Вігстол, М. Ярніс вважають перспективним проведення он-лайн курсів як для навчання, так і для забезпечення безперервної професійної освіти вихователів. Такі курси, на їх думку, повинні забезпечити доступність навчання по всій країні, проте вони не відкидають і важливість курсів на місцевому рівні.

Крім того, Н. Болган вбачає перспективу для розвитку ІК-компетентності вихователя у наступних формах:

- вивчення індивідуального передового досвіду;
- навчання вихователів – вихователям;
- дошкільний заклад – дошкільному закладу [6, с. 36-37].

З 2006 року в країні при підтримці Міністерства освіти проводилася національна конференція "Klikk der!". Мета конференції: презентувати досвід, новаторські роботи, стратегії і дослідження з проблеми використання засобів ІКТ в дошкільних закладах. Цільова група: вихователі дошкільних навчальних закладів, викладачі педагогічних коледжів, співробітники науково-дослідних інститутів та інші, хто пов'язані з ІКТ в дошкільних навчальних закладах. Дана конференція відбувалася до цього часу у різних частинах Норвегії.

З 2010 року функціонує створений при Міністерстві освіти в якості адміністративного органу «Норвезький центр з ІКТ в освіті» (Senter for IKT i

utdanningen) (<http://iktsenteret.no/barnehage>). Центр сприяє використанню ІКТ з метою підвищення якості освіти. До його цільової аудиторії відносяться дошкільний заклад і вихователь. Розділ сайту «ІКТ та дитячий сад» направлений на підвищення ІК-компетентності вихователів та керівників закладу. На сторінках даного ресурсу розміщені проекти з різними видами діяльності, що включають використання засобів ІКТ в умовах дошкільного закладу: лекції, фільми, навчальні курси, звіти, дослідження, керівництва.

Сайт «ІКТ I praksis» (<https://iktpraksis.iktsenteret.no/laeringsopplegg>), створений для обміну досвідом у використанні засобами ІКТ, містить матеріали і для дошкільної освіти.

Н. Болган, К. Вігстол, М. Ярніс звертають увагу на важливість підтримки впровадження ІКТ в дошкільну освіту з боку Міністерства, що повинно відображатися у підвищенні ІК-компетентності педагогів дошкільних закладів [5, с. 163]. У 2015 році, на замовлення Міністерства освіти, Х. Якобсен (Helle Jacobsen), Т. Кофоед (Trine Kofoed), М. Луї (Massimo Loi) здійснили моніторинг дошкільної освіти з питання впровадження ІКТ (Barnehagemonitor 2015. Den digitale tilstanden i barnehagen). Даний звіт повідомляє про позитивну динаміку розвитку ІК-компетентності вихователів дошкільних закладів в порівнянні з 2013 роком. Необхідність підвищення загального рівня володіння засобами ІКТ відчувають 29 % респондентів проти 46 % у 2013 році. Актуальним залишається питання освітнього використання засобів ІКТ. Про нестачу досвіду використання засобів ІКТ з освітньою метою заявило 34 % опитаних у 2015 році проти 46 % у 2013.

Швеція. Шведська національна навчальна програма для дітей дошкільного віку (The Swedish National Agency for Education, 1998) підкреслює важливість надання всім дітям рівного доступу до ІКТ. Велика кількість дошкільних закладів забезпечені засобами ІКТ у вигляді персональних комп'ютерів, планшетних комп'ютерів та інтерактивних дошок. Реалізуються заходи з підвищення кваліфікації, спрямовані на розвиток освітніх практик в дошкільних закладах [7].

У шведському суспільстві поширені думки щодо негативного впливу засобів ІКТ на дітей дошкільного віку, тому відчувається стійкий опір впровадженню ІКТ в практику дошкільної освіти. П. Хенуол зауважує, що застосування ІКТ в практиці багатьох дошкільних закладах Швеції залишається все ще явищем новим. Науковець підтримує Т. Лафтону [8], а з ним і Б. Хардесена, Г. Гудмундсдотир (Gréta Björk Guðmundsdóttir) [9] стосовно необхідності змін у сучасній педагогічній практиці у відповідності до умов, в яких розвиваються діти, і аргументує їх наступним чином: швидкий розвиток ІКТ, концепція неперервного навчання, а також цифрова грамотність створюють певні проблеми для освітнього процесу [10, с. 7]. Аналізуючи стан впровадження ІКТ в дошкільну освіту, П. Хенуол доходить висновку:

– якщо вихователям не вистачає знань і/або впевненості у використанні засобів ІКТ, діти не отримують підтримку у використанні цих засобів (для підтримки навчання) і, відповідно, засоби ІКТ застосовуються у менш важливій діяльності (наприклад, розваги).

– процес навчання є повсюдний, не тільки вихователі, а й діти підтримують і направляють один одного у використанні засобів ІКТ [10, с. 8].

На думку Д. Масумі (Davoud Masoumi), П. Хенуола, педагогам необхідний достатньо високий рівень цифрової компетентності, що забезпечить ефективне використання ІКТ в дошкільній освіті [7; 10]. П. Хенуол вважає за необхідне застосовувати проектно-орієнтований підхід. Перспективність даного підходу полягає в тому, що він:

- має високий навчальний потенціал, пов'язаний із самостійною і колективною творчістю;
- забезпечує тісний зв'язок навчання з професійною діяльністю;
- стимулює ефективну спільну діяльність;
- навчає продуктивним, дослідницьким методам діяльності;
- сприяє формуванню професійної компетентності.

Як приклад дієвої форми проектно-орієнтованого підходу П. Хенуол наводить воркшоп, який проводився дослідником за підтримки муніципальних служб. Загалом проведення воркшопу дозволяє отримати цікавіші дані в порівнянні з вербальними інтерв'ю або ж етнографічними спостереженнями. Крім того, він дозволяє професіоналам збиратись в менш звичному форматі, що виділяє його як подію і підкреслює важливість професії. Наявність якісного знання, яке можна використовувати на практиці – ключовий компонент у плануванні воркшопу. З цієї точки зору, такий формат запозичений з проектно-орієнтованих досліджень – акцент на покращення навчальної практики через тісну співпрацю між практиками і дослідниками.

Воркшоп, згідно Юнгк та Муллерт (1986), має проходити чотири фази: підготовча фаза, фаза критики, візіонерна фаза та фаза реалізації.

– Підготовча фаза не потребує ретельного розгляду, оскільки під час неї, зазвичай, проводять знайомство з учасниками та описують організаційну структуру воркшопу.

– Фаза критики має за мету ретельне розслідування причин проблеми/ситуації. Фактичний воркшоп, проведений П. Хенуолом, на цьому етапі мав за мету розглянути ситуації та проблематику у використанні ІКТ в дошкільному навчанні.

– Візіонерна фаза – основна робоча фаза воркшопу. Під час неї учасники обговорюють і розроблюють можливі варіанти вирішення проблем, нові варіанти використання технологій, методик тощо. Під час цієї фази фактичного воркшопу учасники працювали з візіонерною ідеєю про те, як можна використовувати ІКТ у дошкільному навчанні. Перша частина мала на меті лише обговорення, в той час як друга – розробку проектних ідей щодо використання ІКТ. Ці проекти не мають відповідати критерію функціонуючих рішень, достатньо концептуальних конструкцій та ескізів.

– Під час фази реалізації ідеї, розроблені у попередньому етапі, повинні бути реалізовані у реальній обстановці. В рамках проведеного воркшопу це було досягнуто шляхом подальшого обговорення з представниками місцевих органів влади.

Загалом практична реалізація інноваційних рішень у використанні ІКТ в дошкільних установах не є основною метою воркшопу. За основну мету слід приймати потребу краще розуміти концептуалізацію ІКТ серед вихователів і підтримувати концептуальний розвиток вихователів у відношенні до використання ІКТ у дошкільній освіті.

В якості прикладу, наведемо невеликий (близько 3 годин) воркшоп, проведений П. Хенуолом. Перша фаза – введення, займає не більше 10 хвилин, під час якої учасники і організатори знайомляться та озвучують мету воркшопу. Друга фаза – критика та теперішній стан, під час якої близько 30 хвилин обговорюються наступні питання: як ви використовуєте ІКТ для підтримки мовленнєвого розвитку, які педагогічні моделі, обладнання, програмове забезпечення використовуєте? Третя фаза – майбутнє, близько 20 хвилин дається на обговорення наступних тем: педагогічні моделі, яке їх призначення, робочі моделі, моделі для оцінки, які компетенції ви маєте сьогодні, або ж яких компетенцій вам не вистачає. Четверта фаза – проектування ідеї, найдовша фаза, що займає близько двох годин. Перші 30 хвилин учасники намагаються спроектувати бажане програмне забезпечення на основі своїх педагогічних моделей. Наступні 20 хвилин відбуваються короткі презентації результатів задля отримання зворотного зв'язку та дискусії. Ще 40 хвилин відводиться на проектування ідеї, беручи до уваги попередні зауваження та побажання. Останні 30 хвилин – фінальні презентації та дискусії.

Д. Масумі (Davoud Masoumi), П. Хенуол зазначають, що вихователі дошкільних закладів потребують підтримки у застосуванні доступних апаратних засобів і програмового забезпечення.

Словаччина. Вирішальним фактором для реалізації реформування дошкільної освіти в світлі застосування ІКТ дослідники Словаччини Є. Балазова (Eva Balážová), І. Калаш, А. Кроммерова (Anita Krommerová), Я. Пекарова, на доповнення матеріально-технічному оснащенню дошкільних закладів, вважають компетентного вихователя [21]. З метою підтримки розвитку ІК-компетентності вихователів у Словаччині в 2009 році розпочали національний проект «Освіта педагогічного персоналу дитячих садків» (Vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl ako súčasť reformy vzdelávania) [4, с. 64; 11]. На даний час, вихователі дошкільних закладів Словаччини мають декілька варіантів розвитку ІК-компетентності [4, с. 51, 99;]:

- навчальні центри European Computer Driving Licence (ECDL);
- додаткова освіта за навчальною програмою, розробленою в межах національного проекту, на базі методологічних і педагогічних центрів [4; 12];
- учитель – учителю [4, с. 51];
- дошкільний заклад – дошкільному закладу [4, с. 99];
- навчання у некомерційному центрі сучасних освітніх технологій EDULAB [13].

Безкоштовна професійна освіта в EDULAB має на меті ознайомлення вихователів дошкільних закладів з можливостями ІКТ і освітніми програмами, пов'язаними з практичним досвідом самих вихователів. Важливою частиною є

демонстрація роботи з дітьми, що відбувається у 8 центрах передового педагогічного досвіду на базі дошкільних закладів. Одне заняття триває протягом трьох годин. Навчання не акредитоване. До навчальної програми входить: перегляд роботи з дітьми – практичне використання цифрового контенту та технологій в поєднанні з наявними в даний час навчально-методичними посібниками; впровадження цифрового контенту для дитячого садка з порталу уTeachSys; робота з методологічними рекомендаціями «Škôlka hrou»; коротка інформація про програму інформатизації навчального закладу «Programe podpory digitalizácie škôl a jeho benefitoch» [13].

Навчання за освітньою програмою в рамках національного проекту «Освіта педагогічного персоналу дитячих садків» передбачає три змістовних модулі: «Вивчаємо цифрові технології» (Spoznávam digitálne technológie), «Вчимося в цифровому світі» (Učím sa v digitálnom svete), «Працюємо з дітьми» (Pracujem s deťmi) [11; 12]. Даний курс розрахований на 48 годин. Метою модулю «Вивчаємо цифрові технології» є розвиток навичок роботи безпосередньо на комп'ютері. Наступний модуль має на меті розвиток навичок роботи в Інтернеті. Останній модуль розрахований на інтеграцію засобів ІКТ в навчально-виховний процес та пов'язаними з цим питаннями.

Росія. Застосування ІКТ в дошкільній освіті набуває все більшої актуальності для російської системи освіти. Зміни і доповнення у Федеральному законі зі змінами від 29 грудня 2012 року № 273 ФЗ «Про освіту в Російській Федерації» регламентують застосування ІКТ в дошкільній освіті:

- до засобів навчання і виховання крім всього іншого віднесені комп'ютери, інформаційно-комунікаційні мережі, апаратно-програмні та аудіовізуальні засоби, друковані та електронні освітні та інформаційні ресурси (Глава 1. Стаття 2.);
- передбачена реалізація освітніх програм із застосуванням електронного навчання і дистанційних освітніх технологій (Глава 2. Стаття 16.);
- надано право користуватись електронними освітніми та інформаційними ресурсами (Глава 2. Стаття 18.);
- обов'язкове створення і ведення офіційного сайту в мережі Інтернет.

Реалізація даного закону ставить нові вимоги до професійної діяльності педагогів у сфері дошкільної освіти. За дослідженнями А. Філіпповіча у Росії існує велика кількість програм підготовки та підвищення кваліфікації різних категорій педагогічних працівників у сфері ІКТ, які можна розділити на три групи:

1. Програми державних освітніх установ:

- підготовка педагогів в рамках середньої професійної освіти;
- підготовка педагогів в рамках вищої професійної освіти;
- підвищення кваліфікації, перепідготовка та отримання додаткових кваліфікацій в рамках системи додаткової професійної освіти.

2. Програми комерційних організацій і недержавних навчальних центрів:

- технологічні курси ІКТ-вендорів, спрямовані на освоєння конкретного програмного або апаратного забезпечення;

- курси базової комп'ютерної грамотності;
- проектне навчання від постачальників (дистриб'юторів) при впровадженні спеціалізованих ІКТ для навчання (наприклад, інтерактивного устаткування) та організації навчального процесу (системи дистанційного навчання і т.д.).

3. Спільні програми / проекти державних і комерційних організацій. Зазначені програми можна також розділити по цільовій аудиторії:

- програми для вчителів і викладачів, які враховують специфіку педагогічної діяльності, містять відповідні приклади і вказівки;
- програми для технічних фахівців і кінцевих користувачів, які розкривають можливості відповідних ІКТ без прив'язки до викладацької діяльності.

В рамках зазначених програм А. Філіпповіч виділяє наступні групи спеціальних програм або курсів для системи освіти:

- курси базової комп'ютерної грамотності або технологічної компетентності для вчителів та викладачів, а також просунуті курси з використання ІКТ у викладанні (наприклад, програми «Intel – навчання для майбутнього», програма Microsoft «Партнерство в навчанні»);
- навчальні курси для шкіл/вузів, розраховані на навчання в «академічному режимі» – протягом семестру (наприклад, курси програм мережевих академій Cisco);
- спеціалізовані тренінги, навчальні курси та сертифікації для інструкторів тренінгових центрів (наприклад, програма Microsoft Certified Trainer – МСТ);
- навчально-методичні комплекси з технологічним курсам, призначені для слухачів тренінгових центрів;
- технологічні курси, орієнтовані на користувачів відповідних ІКТ та пропонуються системі освіти на безкоштовній або пільговій основі;
- спеціалізовані курси для керівників освітніх установ [14].

На даний час, одним з вдалих спільних проектів, направлених на розвиток ІК-компетентності педагогів усіх категорій є «Образовательная галактика Intel» (<https://edugalaxy.intel.ru>). У Росії корпорація Intel успішно співпрацює з організаціями підвищення кваліфікації працівників освіти і професійної підготовки майбутніх педагогів з усієї країни.

Корпорація Intel за участі партнерів (компаній Microsoft, Polymedia, Prestigio та ін.), Міністерства Освіти і науки Російської Федерації, Федерального державного автономного освітнього закладу додаткової професійної освіти «Академія підвищення кваліфікації і професійної перепідготовки працівників освіти», Федеральної державної бюджетної установи вищої професійної освіти «Державний інститут російської мови ім. Пушкіна» організовують міжнародні освітні науково-практичні он-лайн конференції «Нова школа: мій маршрут» для працівників освіти.

Завдання конференцій:

- підвищення рівня професійного розвитку працівників освіти в області застосування сучасних педагогічних методик в інтерактивному освітньому середовищі;

- підтримка нового професійного стандарту «Педагог»;
- обмін інноваційним досвідом педагогів Росії та інших країн з питань роботи з новими освітніми та інформаційними технологіями.

Педагоги мають можливість самостійно спроектувати і реалізувати індивідуальний освітній маршрут:

- самостійно вивчити методики та інструменти, найбільш затребувані для особистої практики;
- пройти навчання в дистанційному майстер-класі під керівництвом тьютора;
- отримати консультації експертів;
- поділитися своїм досвідом впровадження та використання ІКТ в освіті, познайомитися з іншими колегами-учасниками конференції, обговорити з ними професійні питання та знайти спільні відповіді;
- представити свої успішні професійні проекти і напрацювання в доповідях конференції: обговорити результати, отримати відгуки та рекомендації для подальшого розвитку;
- знайти серед учасників конференції нових партнерів і зав'язати корисні професійні контакти;
- виконати програму конференції та отримати іменний сертифікат учасника он-лайн конференції.

Наведемо приклади заходів для вихователів ДНЗ (https://edugalaxy.intel.ru/conf/2014/capapplication/view_all):

- «Мультстудія в дитячому саду». Заняття надає досвід спільної мережевої діяльності, роботи з електронною поштою, мережевими документами, таблицями, анкетами, відео-фрагментами тощо.
- «Співпраця дітей і дорослих у дитячому садку на основі ФГОС дошкільної освіти». В ході майстер-класу учасники отримують навички користування веб-сервісами Google для організації співпраці, проектування спільної діяльності вихователя з дітьми; проектування умов для співпраці дітей; дистанційної взаємодії з колегами.
- «Інтерактивні технології в реалізації ФГОС дошкільної освіти». Учасники майстер-класу отримують навички проектування інтерактивної освітньої події в групі ДНЗ із застосуванням ІКТ.

Вихователі можуть розвинути базові комп'ютерні навички через безкоштовне дистанційне навчання у Національному Відкритому Університеті «ІНТУїТ» (<http://www.intuit.ru/>). Їм можуть підійти, наприклад курс «Microsoft Word 2007 для початківців» (Марина Бондаренко, Сергій Бондаренко). Курс розрахований, насамперед, на тих користувачів, які мають певний досвід спілкування з операційною системою Windows та її основними додатками, але при цьому ще незнайомі з програмою Microsoft Word. Курс стане помічником у вивченні програми й дозволить вивчити її, починаючи від самих елементарних понять і закінчуючи виконанням складних завдань. Для найбільш ефективного засвоєння матеріалу рекомендується працювати з курсом послідовно, від першої лекції до останньої, і обов'язково виконувати всі вправи. Кожна

наступна вправа допомагає придбати нові навички, а також закріпити вже отримані.

У курсі «Робота в Інтернеті» розповідається, як підключитися до Інтернету, як завести собі електронну пошту та аккаунт в соціальних мережах, як знайти інформацію та як опублікувати свою, а також про інші можливості, які відкриває Інтернет. Курс дозволяє всім бажаючим отримати знання та навички, необхідні для продуктивного використання можливостей сучасного Інтернету. Завершивши курс, вихователі дізнаються, як підключити комп'ютер до Інтернету, як працювати з веб-браузером і системами електронної пошти, здійснювати пошук в Інтернеті, що таке соціальні мережі та як отримати освіту в Інтернеті.

Поширеною формою розвитку ІК-компетентності вихователів ДНЗ є представлення передового досвіду з даного питання через публікації у методичних і наукових виданнях, мережі Інтернет [15; 16; 17; 18].

Висновки. Таким чином, інформаційно-комунікаційна компетентність вихователів дошкільних навчальних закладів визнається світовою науковою спільнотою одним із чинників, які впливають на рівень інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій в дошкільну освіту. Ефективне впровадження ІКТ забезпечується ґрунтовно розробленою нормативно-правовою базою, що орієнтована саме на дошкільну освіту. Проаналізований досвід є прикладом успішного поєднання різних форм і методів, що сприяють розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вихователів. Важливими напрямками роботи у вирішенні даної проблеми є розвиток комп'ютерної грамотності та ознайомлення з моделями інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій в навчально-виховний процес дошкільного закладу.

Перспективу подальших наукових розвідок вбачаємо в розробці основних компонентів методичної системи розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів з урахуванням досвіду зарубіжних країн.

Список використаної літератури

1. Горленко В.М. Інформаційно-комунікаційна компетентність вихователя дошкільного навчального закладу: поняття та структура // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка (серія: педагогічні науки). 2016. Вип. 135. С. 157-161.
2. Овчарук О.В. Інформаційно-комунікаційна компетентність як предмет обговорення: міжнародні підходи // Комп'ютер у школі і сім'ї. 2013. № 7. С. 3-6.
3. Основи стандартизації інформаційно-комунікаційних компетентностей в системі освіти України : метод, рекомендації / Биков В.Ю. та ін. К. : Атіка, 2010. – 88 с.
4. Возможности информационных и коммуникационных технологий в дошкольном образовании: аналитический обзор / М.: ИИТО ЮНЕСКО, 2011. 176 с.

5. Bølgan N. From IT to Tablet: Current Use and Future Needs in Kindergartens // *Nordic journal of digital literacy*. 2012. № 3. P. 154-171.
6. Bølgan N. Temahefte om IKT i barnehagen / Oslo: Kunnskapsdepartementet, 2006. – 40 p.
7. Masoumi D. Preschool teachers' use of ICTs: Towards a typology of practice // *Contemporary Issues in Early Childhood*. 2015. Т. 16. №. 1. P. 5-17.
8. Lafton T. How Early Childhood Practitioners Build, Shape, and Construct Their Digital Practices: The Search for an Analytical Space // *Nordic Journal of Digital Literacy*. 2012. № 3. P. 172-186.
9. Hardersen B., Guðmundsdóttir G. The Digital Universe of Young Children // *Nordic Journal of Digital Literacy*. 2012. № 3. P. 221-226.
10. Hernwall P. «We have to be professional» – Swedish preschool teachers' conceptualisation of digital media // *Nordic Journal of Digital Literacy*. 2016. № 1. P. 5-23.
11. Krommerová A. Rozvíjanie digitálnej gramotnosti pedagógov materských škôl — objavovanie novej cesty pre konštruktivistické učenie a učenie sa / *Študentská vedecká konferencia FMFI UK, Bratislava, 2010*. P. 390–396.
12. Kalaš I., Moravčík M. Digitálne technológie v materskej škole 1 [Электронный ресурс]: URL: http://www.mpc-edu.sk/library/files/hrusecky_1.pdf (дата звернення 29.09.2016)
13. Centra excelentnosti v materských školách [Электронный ресурс]: URL: <http://www.skolkahrou.sk/> (дата звернення 03.10.2016)
14. Сравнительный анализ учебных программ для педагогических работников Российской Федерации на соответствие Рамочным рекомендациям ЮНЕСКО по структуре ИКТ компетентности учителей (UNESCO ICT-CFT) Итоговый отчет / М.: ИИТО ЮНЕСКО, 2013. – 107 с.
15. Иванова Е. В. Повышение ИКТ-компетентности педагогов // *Справочник старшего воспитателя дошкольного учреждения*. 2009. № 12. С. 6-15.
16. Очирова О. Д., Шаманова Л. А. Формирование ИКТ-компетентности у педагогов ДОУ / *Педагогика: традиции и инновации: материалы III междунар. науч. конф. (г. Челябинск, апрель 2013 г.)*, Челябинск: Два комсомольца, 2013. С. 60-62.
17. Трушина Е. Ю. Повышение информационно-коммуникационной компетентности педагогов // *Дошкольник: Всероссийское сетевое издание*. [Электронный ресурс]: URL: <http://doshkolnik.ru/pedagogika/13967-povyshenie-informacionnokommunikacionnoiy-kompetentnosti-pedagogov.html> (дата звернення 14.10.2016)
18. Шаманова Л. А. Формирование ИКТ компетентности педагогов у ДОУ [Электронный ресурс]: Социальная сеть работников образования nsportal.ru URL: <http://nsportal.ru/detskiy-sad/raznoe/2014/02/15/formirovanie-ikt-kompetentnosti-u-pedagogov-dou-0> (дата звернення 17.10.2016)

Стаття надійшла до редакції 23.10.2016 р.

Горленко Валентина Николаевна
аспирант Института информационных технологий и средств обучения
НАПН Украины, г.. Киев

ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ РАЗВИТИЯ ИК-КОМПЕТЕНТНОСТИ ВОСПИТАТЕЛЕЙ ДОШКОЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ

Аннотация. В статье исследуются пути развития информационно-коммуникационной компетентности воспитателей дошкольных образовательных учреждений на основе изучения научных исследований зарубежных ученых, специальной литературы, сайтов. Изученный опыт свидетельствует об актуальности проблемы развития ИК-компетентности педагогов дошкольных образовательных учреждений для разных стран. На примере Норвегии, Швеции, Словакии и России. описаны эффективные формы развития информационно-коммуникационной компетентности воспитателей.

Ключевые слова: информационно-коммуникационная компетентность, дошкольное образование, воспитатель детского сада, информационно-коммуникационные технологии, зарубежный опыт.

Horlenko Valentina
graduate student of the Institute of Information technologies and learning tools
NAES of Ukraine, Kiev

FOREIGN EXPERIENCE THE DEVELOPMENT OF INFORMATION- COMMUNICATION COMPETENCE OF TUTORS OF PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Annotation. In terms of the integration of Ukraine into the international educational space the study of achievements of world science level will facilitate the development and implementation of effective approaches to the development of information and communication competence of teachers in preschool education.

The article examines how to develop information and communication competence of teachers in preschool facilities by studying foreign research scientists, literature and websites about preschool education. The experience of countries shows that the development of ICT competence of teachers in preschool education is taking place in states with different development levels. Described effective forms of information and communication competence of teachers Norway, Sweden, Slovakia and Russia.

In Norway national report on the results of state in 1999 has shown the lack of ICT in teaching pre-school education. Therefore, the project Nordplus launched additional training for caregivers in preschool institutions. Within another national project "Continuous education in the early childhood education sector - review of demand and supply" - online course lasting 3 months was developed, in which users

gained knowledge about educational programs and computer games in general and focused on preschool children.

Swedish national curriculum for pre-school children (1998) emphasizes the importance of giving all children equal access to ICT. Implemented measures to improve skills aimed at developing educational practices in pre-schools. However, the Swedish society common opinion about the negative impact of ICT on preschool children, resulting in strong resistance is felt ICT implementation in practice of preschool education. To increase the level of digital competence P.Henuol considers it is necessary to apply project-oriented approach. Effective form of which is workshop.

In Slovakia, to support ICT expertise of educators in 2009 the national project "Education teaching staff of kindergartens" was started. Among the options of ICT competence development, educators could use : Training Centres ECDL, teacher - teacher, preschool - preschool, non-profit center of modern educational technologies EDULAB.

In Russia, as part of the Federal Law №273 "On Education in the Russian Federation" measures were taken in terms of public educational institutions, commercial organizations and programs of private training centers (technological courses ICT vendors like Intel, basic computer literacy courses), joint programs and public commercial organizations (for teachers, professionals, revealing the possibility of appropriate teaching without ICT).

Effective informatisation is provided by thoroughly developed legal framework that is focused on pre-school education. This analyzed experience is an example of a successful combination of different forms and methods that promote information and communication competence of teachers.

Keywords: information and communication competence, preschool education, teacher of preschool institutions, information and communication technologies, foreign experience.